

Jasna Gotovac

ELEMENT-FILM — SREDSTVO SUVREMENE NASTAVE STRANIH JEZIKA

Izlaskom prvog multimedijskog sklopa »I SPEAK ENGLISH A«, ugledala su svjetlo dana i četiri element-filma, proizvod »Školske knjige«. Filmovi nose naslove »A Picnic«, »At Home«, »In the Street« i »Going Out«, a naslovi na ruskom, njemačkom i francuskom jeziku očito upućuju na mogućnost da se koriste i u nastavi ostalih stranih jezika koji se predaju u našim osnovnim školama.

Činjenica je da je element-film kao nastavno sredstvo za učenje stranih jezika za nas potpuno nov medij, s neistraženim metodskim postupcima. Takvi filmovi koje imamo za nastavu stranih jezika crtani su (u boji) i nijemi. Pođimo od tih dviju karakteristika!

Crtani film

Što je crtani film? To je vrsta filma u kojem se snima niz pojedinačnih crteža, pri čemu svaki od njih predstavlja određenu fazu nekog gibanja, brzinom od 24 sličice na sekundu.¹ Autori Sklopa nisu slučajno izabrali crtani film za učenje stranog jezika. Prva reakcija učenika na prikazani film jest — smiješak. Bez obzira na to u kojoj ćemo fazi sata prikazivati film, on će kod učenika uvijek izazvati najprije relaksaciju, opuštanje i ukloniti prisilno učenje. Svojim sadržajem, bojama, duhovitim scenarijem taj će film pripremiti djecu na težak zadatak svladavanja stranog jezika. Uvest će ih u atmosferu doma (»At Home«), pokazati im interijere i eksterijere, zajedno s dječjim nestalucima i običajima života obitelji. Sadržaj će ih zaokupiti zgodama i nezgodama razreda koji ide na izlet u okolicu grada sa svojim nastavnikom (»Going Out«). Film »In The Street« duhovitim scenarijem prati događaje pospanca koji kasni u školu, a na ulici doživljava razne nezgode. Film »Picnic« odvodi djecu u prirodu, priča o gladnom psu, o vožnji biciklima.

Element-filmovi su sadržajno primjereni učenicima osnovne škole pa djeluju na dva područja dječje psihe: na emotivnost i na dječju maštu.

¹ Enciklopedija leksikografskog zavoda, Zgb., sv. 1, str. 666.

Nijemi element-film

Područje dječjeg kretanja izvan škole koje djelomično pokrivaju ti filmovi izazvat će zbog svoje dopadljivosti i emocionalno-imaginativne angažiranosti kod učenika treću komponentu, a to je *identifikacija* s glavnim junacima filma. Takva nam psihološka podloga upravo i treba da bismo počeli s govorom na stranom jeziku. Zato je »nijemost« element-filma idealno »rješenje za nastavnika stranog jezika. Sloboda biranja teksta koji je razumljiv iz radnje filma pruža nastavniku i učeniku priliku za oživljavanje i kreativnost, kao i za primjenu raznih metodskih postupaka (dijalog, izlaganje sadržaja, analizu pojedinih postupaka aktera filma, opis likova, opis radnji, opis ili izricanje naziva predmeta koje vide, uzvike iznenađenja, čuđenja, radosti, opis vremena — meteorološki i kronološki). Svi ti oblici djelovat će na stupanj komunikacijske kompetencije kod učenika. Poslije doživljaja koji izaziva film, potaknute imaginacije, uvećane nijemošću filma i tišinom za vrijeme gledanja, nakon identifikacije s junacima filma i sa situacijama, nastavnik treba sam da odluči kako će iskoristiti nabrojene prednosti tog nastavnog sredstva.

Osim za stjecanje i poticaj govorne vještine element-film nam može poslužiti i za stjecanje vještine pisanja. Većina nastavnika pomisliće na sastav koji bi obuhvaćao veći dio sadržaja. Mislimo da bi to bilo isuviše teško i da bi u malo sastava došli do izražaja svi elementi koji su u filmu iz bilo kojih razloga značajni. Bilo bi dobro kad bi se element-film upotpunio grafičkim materijalima, tablicama ili tabelama, krnjim tekstovima za pojedine sekvencije filma, rečenicama za nadopunjavanje sadržaja.

Zbog mnoštva informacija koje nam ovaj film pruža u nastavi stranih jezika, a ukoliko ih želimo iskoristiti za stvaranje govornih situacija, trebalo bi na jednom satu 1—3 puta pogledati cijeli film što iznosi oko 12 minuta, a preostalo vrijeme organizirano iskoristiti za postizanje određenih ciljeva. Prvo gledanje filma najbolje je provesti bez intervencije nastavnika, tako da učenici u potpunosti steknu predodžbu o sadržaju filma. Mislimo da takvo, prvo gledanje ima i motivacijsku ulogu. Pri drugom gledanju neki učenici još neće potpuno shvatili sadržaj. Napredniji će na poticaj nastavnika pri drugom gledanju filma izgovarati pojedine rečenice koje opisuju radnju filma i tako će nastavnik dobiti uvid u aktivno znanje jezika svojih učenika. Naravno da će postojati varijacije s obzirom na dob učenika i usvojeno znanje. Tek poslije drugog gledanja filma mogli bismo primijeniti govornu vježbu koju smo pripremili. Ako smo kao cilj sata odabrali prepričavanje sadržaja (dijela sadržaja) ili opis radnje, onda nakon izvedenog govornog dijela puštamo film i treći put. Predložili bismo nekoliko tipova sati s gledanjem element-filma »AT HOME«, koje smo na sličan način provodili od IV do VII razreda osmogodišnje škole. U četvrtom razredu ne možemo gledati film »AT HOME« prije »Unit 10« zbog nedovoljnog poznavanja vokabulara.

1. Prvo gledanje filma
2. Razgovor o filmu uz aplikacije. Forma pitanja nastavnik - učenik
3. Drugo gledanje filma sa zaustavljanjem. Forma pitanja učenik-učenik
4. Aplikacije koje označavaju odabranu scenu na magnetografu. Dramatizacija razgovora između majke i kćerke zbog nereda u sobi
5. Treće gledanje filma. Sastavljanje dijaloga, ili stvaranje nove situacije za eksploataciju.

Peti razred

Možemo se koristiti element-filmom »AT HOME« poslije »Unit 10«, koja je jedinica tematski povezana sa sadržajem filma, ili poslije »Unit 15«, gdje se radi o posjetu prijateljici.

1. Ponavljanje 10. vježbe (ili 15.) govorno
2. Razgovor između djevojčica (dječaka) uz aplikacije
3. Prvo prikazivanje filma »AT HOME«
4. Grafofolija s krnjim tekstom dijaloga između djevojčica (dječaka), govorno
5. Drugo prikazivanje filma
6. Izvođenje dijaloga.

U šestom razredu. Ponavljanje vokabulara — dom, pokućstvo, element-film »AT HOME«

1. Ponoviti vježbe na satu iz knjige i radne bilježnice »I SPEAK ENGLISH C«, koje govore o pokućstvu, kući, sobama, vrtu itd.
2. Prikazivati element-film
3. Zadati da se ispišu na papirić sve prethodno govorno ponovljene riječi koje se odnose na kuću, sobu, pokućstvo, vrt itd., a vezane su uz film
4. Riječi se ispisuju na ploču (one koje su učenici napisali na papiriće)
5. Ponovno gledanje filma zbog provjere da li je sav vokabular iskorišten
6. Korekcije.

Sedmi razred — Vježba: gramatička struktura

1. Ponoviti tu strukturu u razgovoru
2. Ispisati tablicu s određenom strukturom na grafologiju ili na tablu s nazivima za radnje (glagolima) koje se najčešće pojavljuju u filmu u upitnom obliku
3. Prvo gledanje filma »AT HOME«
4. Provjeriti da li učenici vladaju tom strukturom odnosno njenom upotrebom s obzirom na sadržaj
5. Drugo gledanje filma sa zaustavljanjem nakon određene cjeline na temelju koje su ispisani glagoli na tablici. Učenik opstavlja pitanja učniku
6. Rečenice s određenom strukturom, koje označavaju dio sadržaja, pišu učenici na ploču.

U osmom razredu možemo provesti ispitivanje vještine govora na vrlo malim cjelinama filma »AT HOME« pr. a) opis likova: dvije djevojčice, majka, dva dječaka, b) opis situacija (sa zaustavljanjem filma) : pospremanje stana, dolazak prijateljice, prijatelja, svađa mačke i psa, razgovor uz čaj, što je sve doletjelo kroz prozor i tako dalje. Opisom takvih mini — situacija uspjeh ćemo i kod onih učenika čija je izražajna sposobnost na stranom jeziku veoma skromna.

Navedeni primjeri, ako ih upotrijebimo u nastavi, a to im je namjena, pokazat će nam da učenik kroz emotivni doživljaj, imaginaciju i identifikaciju s dobro režiranim sadržajem postaje u razredu subjekt nastavnog procesa jer veoma angažirano sudjeluje u nastavnom procesu. Element film nam pored

ostalnih medija u multimedijском udžbeniku smanjuje »umjetnu situaciju« u razredu. Pri prikazivanju tih crtanih filmova postoji kod učenika čuvstvo ugođe kao dio interesa za predmet, što je važna psihologijska spoznaja, jer samim tim djeluje i na motiviranje učenika u toku nastavnog procesa.

Školska praksa nam često pokazuje da se učenje u školi veže uz pojam pri-sile. Premalo se iskorištava doživljajna sfera učenika i njihova prirodna ra-doznalost. Učenje vezano uz ugodan doživljaj ne umanjuje važnost učenja. Pri-kazivanjem element-filma uvodimo učenike u novi način doživljavanja stranog jezika kao predmeta. Doživljaji su individualna stvar svakog pojedinca, a bu-dući da ih ne možemo uniformirati, oni su po svome postanku originalni. Ne znači, dakle, da će svi učenici nakon gledanja element-filma jezično jednako reagirati. Zato ćemo ga prikazati nekoliko puta, a pred sve učenike nećemo postaviti iste zadatke, no doživljaj ugođe s obzirom na sadržaj, likove, crtež, postojat će kod svih učenika. Još je jedan važan moment koji ne možemo izo-staviti u suvremenom poučavanju jezika, a to je individualizacija. Elemente in-dividualizacije možemo pronaći i u ovome što je dosad izrečeno o upotrebi tog nastavnog sredstva u nastavi stranih jezika. Sam intenzitet doživljaja diferen-cira učenike, a nastavnik je tu da na određen način iskoristi, potakne, usmjeri taj individualni faktor u učenju i da na taj način pomogne svim učenicima po-stizanje konačnog cilja.

U primjerima u kojima smo naznačili metode postupke za korištenje element-filma »AT HOME« pokušali smo sugerirati popularizaciju upotrebe tog novog sredstva u nastavi stranih jezika. Iz dosadašnjih opažanja i iskustava došli smo do slijedećih zaključaka:

1. Element-film upotrijebljen u nastavi stranih jezika djeluje na emotiv-nost i maštu učenika osnovne škole.
2. Element-filmovi u sklopu »I SPEAK ENGLISH A« sadržajno su pri-mjereni dobi učenika osnovne škole.
3. Prikazivanjem element-filma na satu stranog jezika učenici se identi-ficiraju s glavnim junacima filma i po tome je doživljajnost nastave veća.
4. Prikazivanjem element - filma potičemo učeničku želju za govorom na stranom jeziku.
5. Element-filmovi u sklopu sata imaju motivacijsku ulogu.
6. Sudjelujući sferom emotivnosti na satu, učenik postaje subjektom na-stavnog procesa.
7. Različitim načinom doživljavanja element-filma na satu i uzimanjem tog faktora u obzir, individualiziramo nastavu i tako omogućavamo svim učenicima da sudjeluju u obradi nastavnih sadržaja.

LITERATURA:

- Dr Pero Šimleša: Važnost, uloga i mjesto interesa i doživljaja u nastavi, PKZ Zagreb, 1969.
- Dr Dragutin Rosandić: Element-film u funkciji motivacije za interpretaciju irske poezije (Predavanje održano na seminaru — Element-film u nastavi — u Za-grebu, 18. siječnja 1977.)